

Apylinkių teismų teisėjų sąjungos
valdybos nariams

Kopija
Panevėžio apylinkės teismo Darbo tarybai

Laisvės a. 17, 35200 Panevėžys

DĖL SIŪLYMO NAIKINTI MAŽUOSIUS TEISMŲ RŪMUS

Šių metų vasario 28 d. Apylinkių teismų teisėjų sąjunga savo interneto svetainės naujienų skiltyje paskelbė straipsnį „Būkim atviri – daugiau pinigų teismų sistema šįmet negaus“, kuriame aprašomas vasario 20 d. įvykęs Apylinkių teismų teisėjų sąjungos (toliau – Sąjunga) pirmininko Vytauto Kriksčiūno bei Teisėjų tarybos pirmininko Rimvydo Norkaus susitikimas. Susitikimo metu Teisėjų tarybos pirmininkas Sąjungos pirmininko, be kita ko, teiravosi, kaip Sąjunga reaguotų, jeigu ateityje, siekiant optimizuoti resursus ir nukreipti juos kitiems teismų poreikiams tenkinti, kai kurių teismų rūmai, kuriuose dirba du–trys teisėjai ir kurių veiklą galėtų perimti gretimi teismai, būtų panaikinti (www.atts.lt).

Teisėjų skaičių apylinkių teismuose ir teismų rūmuose nustato Lietuvos Respublikos Prezidento 2017 m. birželio 21 d. dekretas Nr. 1K-1011 „Dėl apylinkių teismų teisėjų skaičiaus“. Šiuo metu trijų teisėjų skaičius yra nustatytas dešimtyje teismo rūmų, keturių teisėjų skaičius nustatytas keturiolikoje teismo rūmų. Teisėjų tarybos pirmininko išsakytos idėjos įgyvendinimas tiesiogiai paliestų mažiausiai 30 teisėjų ir daugiau kaip 120 rūmų darbuotojų. Straipsnyje nėra detalizuojama, ką Teisėjų tarybos pirmininkas turėjo omenyje kalbėdamas apie teismų rūmų, kuriuose dirba du teisėjai, panaikinimą, kadangi toks teisėjų skaičius nė vienuose teismo rūmuose nėra nustatytas, tačiau tikėtina, jog minėtos permainos gali apimti ir teismų rūmus, kuriuos sudaro keturi teisėjai. Tokiu atveju, Teisėjų tarybos pirmininko išsakytos idėjos įgyvendinimas tiesiogiai paliestų iš viso 86 teisėjus ir daugiau kaip 400 kitų rūmuose dirbančių asmenų.

Panevėžio apylinkės teismo Kupiškio rūmų veiklos teritorija užima kiek daugiau kaip tūkstantį kvadratinį kilometrų, joje, Statistikos departamento duomenimis, šiuo metu gyvena kiek daugiau kaip septyniolika tūkstančių žmonių. Dėl spartaus gyventojų senėjimo, darbingo amžiaus žmonių emigracijos, nepakankamo užimtumo, didelės socialinės atskirties Kupiškio rajono savivaldybė dar 2014 m. įtraukta į tikslinių (probleminių) šalies teritorijų sąrašą. Daug socialiai pažeidžiamų gyventojų turintiems, su dideliais ekonominiais ir demografiniais iššūkiais susiduriantiems regionams, tokiems kaip Kupiškio rajono savivaldybė, bet koks valstybės institucijų veiklos traukimas, viešųjų paslaugų atitolimas nuo gyventojų daro itin neigiamą įtaką, dar labiau skurdina regioną. Taip yra todėl, jog verslo subjektai, sprenddami, ar verta investuoti konkrečiame regione, be kita ko, visuomet atkreipia dėmesį ir į tai, kokia institucinė aplinka tame regione sukurta, ar yra galimybė vietoje betarpiškai kreiptis į valstybės įstaigas, kokia gyventojų dalis dirba bei gauna pastovias pajamas viešajame sektoriuje ir t.t. Manome, kad teismo rūmų panaikinimas padarytų tiesioginę neigiamą įtaką savivaldybės konkurencingumui, būtų sumenkintas jos patrauklumas verslui bei čia įsikurti ir dirbti siekiantiems gyventojams, juo labiau, jog, kaip žinoma, apie savivaldybės centre veikiančias valstybės įstaigas ar jų padalinius kuriasi paslaugų sfera, aptarnaujanti juose dirbančius asmenis.

Kupiškio rajono savivaldybės gyventojams vien dėl ekonominių priežasčių labai svarbu, jog jų teisiniai klausimai, problemos ar ginčai būtų sprendžiami vietoje. 2016-2017 m. duomenimis, vidutinis bruto darbo užmokestis savivaldybėje sudarė mažiau kaip 77 proc. šalies vidurkio, registruotas nedarbas buvo 3,5 proc. aukštesnis, senatvės pensininkų skaičius tūkstančiui darbingo

amžiaus gyventojų buvo beveik 17 proc. didesnis nei šalies vidurkis. Akivaizdu, jog savivaldybės centre nelikus teismo rūmų, bylose dalyvaujantys savivaldybės gyventojai patirtų tiek juos skausmingai paveiksiančių papildomų vykimo į kitus miestus išlaidų, tiek daugybę kitų nepatogumų. Atsižvelgdami į tai, manome, jog Teisėjų tarybos pirmininko išsakytos idėjos įgyvendinimas dar labiau pagilintų regionuose gyvenančių žmonių socialinę atskirtį, nors Septynioliktosios Lietuvos Respublikos Vyriausybės programoje deklaruojama būtinybė ją mažinti. Padidėtų ir valstybės biudžeto išlaidų, skirtų liudytojų, nukentėjusiųjų, kitų proceso dalyvių kelionių į teismo posėdžius išlaidų apmokėjimui, dalis. Pažymėtina, jog nemaža dalis proceso dalyvių dėl vienokių ar kitokių priežasčių nesinaudoja arba neturi galimybės naudotis Lietuvos teismų informacinės sistemos Viešųjų elektroninių paslaugų posistemiū, ne visos bylos gali būti sudaromos ir tvarkomos vien elektronine forma, be to, tam tikra dalis teismų teikiamų paslaugų negali būti teikiama nuotoliniu būdu.

Lietuvos Respublikos teismų įstatymo 34 straipsnio 1 dalyje garantuojama proceso šalių teisė į tinkamą, operatyvų, ekonomišką procesą, tačiau labai abejotina, ar Teisėjų tarybos pirmininko išsakytos idėjos įgyvendinimas padėtų įgyvendinti šį Įstatyme įtvirtintą principą. Net ir šiuo metu teismo rūmuose neretai pasitaiko situacijų, kuomet iš atokesnių vietovių atvykusiems proceso dalyviams vien teismo posėdžio pradžios teismo rūmuose tenka laukti 2-3 valandas ir ilgiau, kadangi savivaldybė pajėgi patenkinti tik pačius minimaliausius gyventojų vietinio maršrutinio susisiekimo poreikius (dažnai vos 1-2 maršrutai per parą). Net ir šiuo metu baudžiamosiose ar administracinių nusižengimų bylose teismui kartais tenka net pasitelkti policijos pareigūnus padėti pristatyti į teismo posėdžius kaimo vietovėse gyvenančius, senyvo amžiaus ar silpnos sveikatos nukentėjusiuosius ar kitus proceso dalyvius, kadangi kitų galimybių atvykti į teismo rūmus jie neturi. Nusprendus panaikinti savivaldybių centruose veikiančius mažuosius teismų rūmus ir jiems teisingų bylų nagrinėjimą sutelkti didesniuose miestuose, būtų nepaprastai ap sunkintas teismo posėdžių organizavimas, sumažėtų bylų nagrinėjimo operatyvumas, padaugėtų posėdžių atidėjimo neatvykus proceso dalyviams atveju, ženkliai padidėtų policijos įstaigoms tenkančių socialinės pagalbos (pristatant asmenis į teismą) funkcijų apimtis, į teismo posėdžius vykstantys proceso dalyviai sugaištų neproporcingai daug laiko, ypač tais atvejais, kuomet, nesant kitų galimybių, į teismo rūmus vykti bei grįžti iš jų tektų vietiniu maršrutiniu transportu, vėliau persėdant į tarp miestinio maršrutinio transporto priemonę ir atvirkščiai. Labai tikėtinos ir tokios situacijos, kuomet teismo posėdžiui užsitęsęs, toks asmuo iš viso netektų galimybės posėdžio dieną grįžti į namus.

Teisėjų tarybos pirmininko išsakytos idėjos panaikinti bent dešimt mažųjų teismų rūmų įgyvendinimas neabejotinai skaudžiai paveiktų tuose rūmuose dirbančius valstybės tarnautojus bei darbuotojus. Net ir tuo atveju, jei, panaikinus mažuosiuose teismų rūmuose įsteigtas teismo personalo pareigybes, bent daliai tų rūmų personalo būtų pasiūlytos pareigos centriniuose ar kituose teismo rūmuose, tokius pasiūlymus dėl objektyvių priežasčių galėtų priimti tik labai nedidelė dalis dirbančiųjų. Tokių valstybės tarnautojų bei darbuotojų darbo sąlygos būtų gerokai apsunkintos, o gaunamas faktinis darbo užmokestis, išskaičiavus būtinas kasdienio vykimo į darbo vietą ir grįžimo iš jos išlaidas, ženkliai sumažėtų. Norėtume atkreipti dėmesį ir į tai, jog panaikinus mažuosius teismų rūmus, padidėtų likusių veikti teismų rūmų teisėjų ir personalo darbo krūvis. Tai dar labiau paaštrintų problemas, su kuriomis šiuo metu susiduria didesnieji teismų rūmai – didelę personalo kaitą, neįvykstančius konkursus į valstybės tarnybą, nuolat neužimtas kai kurių kategorijų pareigybes, darbo krūvio bei darbo užmokesčio disproporcijas, darbuotojų emocinę įtampą ir kitas. Kadangi Valstybės tarnybos įstatyme bei Valstybės ir savivaldybių įstaigų darbuotojų darbo apmokėjimo įstatyme numatytos galimybės teismo personalui papildomai atlyginti už padidėjusį darbo krūvį dėl ilgamečio nepakankamo teismų finansavimo yra tik teorinės, manome, jog minėtos idėjos įgyvendinimas aiškiai neigiamai paveiktų ir po jos įgyvendinimo likusių veikti teismų rūmų veiklą, paslaugų teikimo kokybę, darbo teismų sistemoje patrauklumą.

Teisingumo vykdymo užtikrinimui yra labai svarbus efektyvus teismų bei teisėsaugos institucijų bendradarbiavimas, todėl manome, jog dalies teismų rūmų panaikinimas turėtų tiesioginę

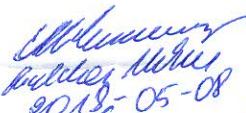
įtaką panaikintų rūmų veiklos teritorijoje veikiančių apylinkių prokuratūrų bei policijos įstaigų padalinių darbui – dėl ikiteisminio tyrimo veiksmų atlikimo tektų kreiptis į kitame mieste dirbantį ikiteisminio tyrimo teisėją, todėl ilgiau užtrukėtų ikiteisminio tyrimo veiksmų (taip pat ir skubių, pavyzdžiui, suėmimo skyrimo) atlikimas, išaugtų tiek teismų, tiek ikiteisminio tyrimo įstaigų išlaidos (sulaikytų asmenų konvojavimui, ikiteisminio tyrimo bylų siuntimui ir grąžinimui) ir kt. Savivaldybių centruose nelikus mažųjų teismo rūmų, nemažų nepatogumų bei išlaidų taip pat patirtų ir tose savivaldybėse veikiančios kitos valstybės ir savivaldybių institucijos ar jų padaliniai, pavyzdžiui, Savivaldybių socialinės paramos skyriai, Vaiko teisių apsaugos tarnybos, taip pat antstoliai bei notarai, o advokatų kontoros, tikėtina, savo veiklą perkeltų į didesnius miestus arba smarkiai ją apribotų.

Teisėjų tarybos pirmininko išsakyta idėja grindžiama teismų sistemos resursų optimizavimo bei jų nukreipimo kitiems teismų poreikiams tenkinti siekiu. Norėtume pažymėti, jog panašūs siekiai buvo deklaruojami ir pasirengimo 2018 m. pradėti įgyvendinti teismų reformai metu. Buvo teigiama, jog centralizavus teismų valdymą, sutelkus administravimo funkcijas vienuose teismo rūmuose, atsisakius dalies pareigybių – teismų pirmininkų, teismų pirmininkų tarnybų darbuotojų, finansų specialistų ir kitų – sumažės administravimui skirtos išlaidos bei atsiras galimybės efektyviau panaudoti teismams skiriamus biudžeto asignavimus, didesnę dėmesį teikiant teismų darbo sąlygoms gerinti, teisėjų ir aptarnaujančio personalo kvalifikacijai kelti ir kt. Tačiau nuo reformos pradžios praėjus daugiau kaip keturiems mėnesiams, kyla pagrįstų abejonų, jog viešai skelbtas 2018 m. teismų reformos ekonominis efektas nėra ir nebus toks koks buvo deklaruota, kadangi po reorganizacijos likę veikti teismai ir toliau susiduria su dideliu finansinių išteklių trūkumu, o juose dirbančių teisėjų bei teismų personalo darbo sąlygas būtų gana sunku įvardinti pagerėjusiomis. Siekis efektyviai naudoti teismams tenkančius valstybės biudžeto asignavimus yra suprantamas, tačiau siūlymas teismų resursus nukreipti kitiems, viešai neįvardijamiems poreikiams tenkinti panaikinant dalį mažesnių, bet gyventojams reikalingų teritorinių padalinių, kelia didelių abejonų.

Suprasdami pokyčių visame viešajame sektoriuje, taip pat ir teismų sistemoje, svarbą, žemiau pasirašę Panevėžio apylinkės teismo Kupiškio rūmų darbuotojai reiškia nepritarimą Teisėjų tarybos pirmininko iškeltai išsakytai idėjai naikinti mažuosius teismų rūmus bei ragina Sąjungos vadovybę atsižvelgti į išsakytą nuomonę ir atkreipti teismų sistemos vadovybės dėmesį į išdėstytas neigiamas minėtos idėjos įgyvendinimo pasekmes, kurios nėra proporcingos galimam pasiekti ekonominiam efektui, taip pat priminti, jog inicijuojant tokios svarbos pertvarkymus, kaip dalies teismų rūmų panaikinimas, būtina vadovautis ne vien tik teismų sistemos, bet ir visos valstybės bei visuomenės interesais.

 Vyresnioji specialistė
 Nijolė Skaraitienė
 2018-05-07

 Teisėjo padėjėja
 Vilma Ribakoviėnė
 2018-05-07

 Okvedys-vairuotojas
 Vytautas Čeknys
 2018-05-08

 Posėdžių sekretorė
 Rasa Jurkštienė
 2018-05-07

 Teisėjas
 Virginijus Skaraitis
 2018-05-07

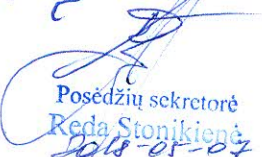

 Raštinės poskyro vedėjas
 Artūras Jančys
 2018-05-07

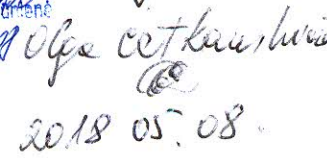

 Specialistė
 Danutė Daitė
 2018-05-07

 Teisėjas
 Raimundas Rakauskas
 2018-05-08

 Specialistė
 Leokadija Vaitėkaitienė
 2018-05-08

 Specialistė
 Anželika Paunksniūtė
 2018-05-07

 Posėdžių sekretorė
 Reda Stonikienė
 2018-05-07

 Olga Četkauskaitė
 2018-05-08

 Posėdžių sekretorė
 Auslė Soslėkienė
 2018-05-07